

גליון 339
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תורה למשפחת קלייטן על ראשינו לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

עלתה בי תחושת גאווה, ונתעלמו ממני דברי תורה

באחת מנסיעותיו, הודמן רבי יהודה הנשיא לעיר סימוניא. אנשי העיר יצאו לקראתו וקיבלו אותו בכבוד רב, ולאחר-מכן ביקשו ממנו: "רבי, שלח אלינו אדם אחד מתלמידיך שיהיה עבורנו רב, חזן ודיין, ויוכל ללמד אותנו תורה!" קרא רבי יהודה לתלמידו האהוב רבי לוי בר ססי וציווה עליו לנסוע לסימוניא ולשמש כרב הקהילה. שמחו תושבי סימוניא. אם הרב נשלח ע"י רבי יהודה בכבודו ובעצמו, בטח הוא תלמיד חכם מופלג הראוי לכיסא הרבנות! מכיוון שהכירו בגדולתו, העניקו לו כבוד רב. הכינו בימה גדולה ועליה הציבו את כסאו של רבי לוי. החלו להציג שאלות בפני הרב החדש. שאלה ראשונה – והרב שותק ולא אומר דבר. שאלה נוספת ושוב הרב מביט בהם בעיניים עצובות אך לא עונה מאומה, לאחר השאלה השלישית בה הם נתקלו בתגובה דומה, החלה השמועה להתפשט ברחבי העיר. מדוע שלח רבי יהודה הנשיא אדם שלא יודע להשיב על שאלותינו? תמהו האנשים. ראה רבי לוי שצרתו צרה, ומיהר להתייעץ עם רבו. הוא סיפר לו על שלושת השאלות ששאלו אותו אנשי סימוניא "האם אתה יודע את התשובות לשאלות אלו?" שאל אותו רבי יהודה. השיב רבי לוי בחיוב ופטר את השאלות ללא מאמץ. "אינני מבין!" תמה רבי יהודה. "מדוע לא השבת להם, כפי שהשבת לי?" "ימה יכולתי לעשות?" השיב התלמיד. "הם הכינו עבורי בימה גדולה והושיבו אותי עליה. עלתה בי תחושת גאווה, ונתעלמו ממני דברי תורה."

(על-פי מדרש רבה פא, ב)

פרשת השבוע

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרועה חולם (מא, א')

אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף וכו' (בראשית רבא פט, ב')

מסופר על הבעש"ט הקדוש זיע"א, שציוו עליו מן השמים שיסע לכפר מסויים כדי ללמוד את מידת הביטחון. לקח הבעש"ט את תלמידיו ונסעו לאותו כפר, התאכסנו אצל המוכסן מהכפר, והמוכסן היה איש זקן ונשוא פנים, וקיבלם בסבר פנים יפות ושמח מאד על האורחים שבאו אליו. למחרת בשעת עמידתם בתפילה, ראו שבא שוטר אחד משוטרי אדון הכפר ובידו מקל עבה, ודפק שלש דפיקות על השולחן והלך לו. הבעש"ט ותלמידיו שלא הבינו לפשר הדפיקות, הסתכלו בפני הזקן וראו שהוא שמח כבתחילה. כעבור חצי שעה אחרי התפילה, שב השוטר ודפק שוב שלש דפיקות על השולחן והסתלק. שאל הבעל שם טוב את בעל הבית מה פשר הדפיקות? אמר לו זוהי התראה שעלי להביא היום לאדון את דמי החכירות של הכפר, אם אחרי שלש התראות כאלו אין מביאים לו את הכסף, הוא לוקח בשבי את המוכסן ובני ביתו. אמר לו הבעש"ט, משלוותך ניכר כי הכסף בידך, על כן לך קודם הסעודה לשלם, ואנו נמתין לך. ענה לו בעל הבית לפי שעה אין לי אפילו פרוטה אחת, אך מן הסתם יומין לי ה', ועל כן בואו ונסעד במנוחה,

שהרי יש לי עוד שלש שעות. בתום הסעודה בא השוטר בפעם השלישית, ודפק על השולחן. בעל הבית נשאר שליו ורגוע, בירך ברכת המזון במתינות, אחר כך לבש בגדי שבת ואמר: עתה אלך לשלם. שאלו הבעש"ט האם יש לך כבר את כל הכסף הדרוש? השיב לו בעל הבית, עדיין אין לי אף פרוטה, אבל בוודאי יומין לי ה'. הלך בעל הבית לדרכו, הבעש"ט ותלמידיו התייצבו על המרפסת לראות מה יהיה אתו, ולפתע ראו עגלה באה לקראת האיש, כשנפגשו החליפו ביניהם כמה מלים והמשיכו איש בדרכו. ואחרי זמן קצר נעצרה שוב העגלה, הנוסע בה קרא לבעל הבית שיחזור אליו, והושיט לעברו סכום כסף, כאשר קרבה העגלה אל המקום בו עמדו הבעש"ט ותלמידיו, שאלו את בעל העגלה מה היה לך עם בעל הבית? השיב להם, הצעתי לפניו עסק שאקנה ממנו את היי"ש שיעשה בחורף הבא, בתחילה לא השתוויתי אתו במקח, ורק אחרי שראיתי כי מתעקש הוא ועומד במקחו והלך לדרכו, הסכמתי לתת לו כמה שדרש, ידעתי שהוא איש ישר ונאמן, רציתי להאריך עמו בדיבור, אך הוא אמר שהוא ממחר לבית האדון לתת לו דמי החכירה. אמר הבעש"ט לתלמידיו ראו כמה גדול כח הביטחון.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:49

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:00 ת"א: 4:14

פרשת מקץ-חנוכה

הגיע יהודון ופה תהא קבורתך. כל תחנוניו והבטחותיו שישתוק ולא יספר לאיש על המקרה נפלו על אוזניים ערלות. השודדים היו נחושים בדעתם לחסל את קרבנם בו במקום. חיזור כסיד ורועד עמד ר' פתחיה על מקומו, זיעה קרה שטפה את כל גופו, הוא הרגיש שקצו קרב ומאום לא יעזור לו נותרו לו רק רגעי חיים מועטים. ואז הבזיקה בו מחשבה, אולי את המצווה האחרונה בחייו עלי אדמות הדלקת נרות חנוכה ינסה לקיים, אולי ירכבו השודדים את לבם וייעתרו לבקשתו.

(המשך משבוע שעבר) נשא ר' פתחיה את עיניו לשודדים ואמר, רואה אני שקצי קרב ורגעי ספורים, הנני בידכם, אך אנא, הרשו לי לפחות לקיים עוד מצווה אחת בטרם אמות. לאחר התייעצות קצרה ביניהם החליטו השודדים שפה, במעבה היער, במרחק של עשרות מילין ממקום יישוב אין חשש שעין אדם תבחין באור. והתירו לו לקיים את המצווה האחרונה, הדלקת נרות חנוכה. בכל מצב שהאדם נמצא בו, חזר ואמר ר' פתחיה לעצמו, המוח צריך להיות שליט על הלב, כך למדתי מרבתי. עלי להתגבר על רגשותי ועל פחדי בשעה קשה זו. הרעד חדל גוו נודקף, במתינות פתח את צרורו והוציא מתוכו את הנרות אשר הכין לעצמו, תקעם בתוך השלג, והכין עצמו לקיים את המצווה האחרונה בטרם ייפרד מעולם שפל זה. הדליק את השמש ופתח בברכות. בתוך כך צפו ועלו במוחו זיכרונות, חולפים בזה אחר זה במוחו כבסרט נע, הנה רעייתו וילדיו הנמצאים עתה בבית חם ומוסק, ואינם מעלים בדעתם מה עולה בגורל יקירם, והנה תמונות נוספות מימי ילדותו, כף ידו אוחזת בכף אביו והוא הולך עמו לבית הכנסת, והנה תמונה אחרת – נסיעתו הראשונה לשיבה ברכת אמו מלווה אותו היא מנפנת לו בידה ודמעות של אושר בעיניה.

לפתע צף ועלה בו דמות זיכרון אחר, מתקופה אחרת – דיוקנו של הרבי כשהוא משהה עליו את מבטו הנוקב ואומר נחרצות: פתחיה הייתי מייצעך אפוא כי בעת צאתך ליער תיקח עמך נרות חנוכה גדולים במיוחד. עתה החל להבין את פשר דבריו של הרבי מדוע ציווהו ליטול עמו נרות בעת צאתו ליער, הרגשת רווחה עלתה בלבו, הרבי בוודאי צפה ברוח קודשו לעת הזו. תוך כדי כך, הדליק את ארבעת הנרות אשר בחנוכייה, ועיניו זולגות דמעות, וכל אותו זמן עומדים סביבו ערלים בסכינים שלופים, ממתנינים כחיות טרף שקרבנם יסיים את ענייניו.

תחביב מיוחד היה לו לשר סובלוב, לצאת לצייד ביער דווקא בעיצומו של חורף, כשדרכי היער משובשות בשלג, מפעם לפעם נוהג היה לזמן את עוזריו הרבים, ויחדיו היו רוכבים לכיוון היער חמושים ברובי ציד ומלווים בכלבים.

הצלה מופלאה בזכות נרות חנוכה (ב)

(תקציר משבוע שעבר) היה זה יום שמחת תורה עת התוועד הרה"ק הרש"ב מליבאוויטש זיע"א עם המוני החסידים, לפתע הושלך הס, השירה פסקה כאחת, ואז קרה הרבי לר' פתחיה מחרסון שהיה עשיר גדול ואיש חסד ואמר לו: שמע אם כן את אשר אצווה לך, הלוא ייתכן שהרוחות הסוערות וסופות השלגים המשתוללות ביער בתקופת חנוכה, יעכבו אותך מלהגיע בחזרה אל ביתך, וכך יעכבו אותך מקיום מצוות הדלקת נר חנוכה, הייתי מייצעך לך אפוא, שבעת צאתך ליער, תיקח עמך נרות חנוכה גדולים במיוחד. חזר הרבי הרש"ב וסובב את פניו אל קהל החסידים, והורה להמשיך בניגון שהפסיקו בו. החסידים שכחו את האירוע והתעצמו בניגון. ור' פתחיה חזר אל מקומו לאיטו, כולו תמיהה ופליאה מדוע ראה הרבי צורך להזכיר לי בשמחת תורה על נרות חנוכה. שמר ר' פתחיה את הדברים והצפינם בלבו לבוא עתם, וחזר והצטרף אף הוא אל שירתם הגואה של חבריו החסידים.

יומו הרביעי של חג החנוכה הגיע ור' פתחיה בבגדיו הכבדים עוזב את חדרו בדרכו אל טבור היער מקום עבודתם של עושי המלאכה, הבוקר נחפו בצאתו ומתוך החיפזון שכח את פקודת הרבי, שציווה אותו לקחת עמו נרות גדולים במיוחד שיוכל להדליקם גם בעת רוחות סוערות וסופות שלגים, הוא הרחיק להיכנס אל היער כאשר נזכר לפתע בפקודת הרבי, מיד הסב וחזר אל חדרו על מנת לקיים את מצוות הרבי משמחת תורה.

הדרך בחזרה קרעו לפתע קולות רועמים את דממת היער, תן לנו מיד את הכסף שאתה סוחר אתך, מהר לפני שנחסל אותך וניקח את הכסף מגופתך, עד מהרה הבחין בצלליותיהם של חמישה גברתנים חסונים, כלי נשקם נצצו באפלה כמאיימים, וסכיניהם הלטושות הקיפוהו תוך רגע כמאיימים להרגו, הוצא את כל כספר, חזרו הקולות הרועמים ומהר. כשהתאושש מעט הכניס את ידו לכיסו והוציא מספר רובלים שהיו עמו וביד רועדת הגישם לשודדים. לא תוכל להתחמק, רעם קולו של ראש הכנופיה, יודעים אנו היטב כמה עשיר אתה, אוצרות של כסף וזהב גנוזים באמתחתך, הכל יודעים זאת, תן לנו את כל הכסף והזהב ואל תעז להשאיר אצלך אף לא פרוטה אחת. ר' פתחיה הנפחד והחיוור רוקן את כל תכולת כיסיו לפני השודדים, ומסר לידיהם את כל אשר לו מבלי להשאיר אצלו מאומה, הלוא תראו שאני מוסר לכם את כל אשר נמצא עמי, אמר בקול רועד, כעת שחררו אותי ואלך לי לביתי.

יהודון מלוכלך, אמרו בבוז, מכירים אנחנו אותך היטב, ברגע שנשחרר אותך תרוץ ותמסור אותנו לשלטונות, לא, סופך

משל ונמשל

מפורסמת שאלתו של ה"בית יוסף" מדוע קבעו שמונה ימים לזכר הנס, הרי היה שמן ליום אחד, כלומר, בעצם הנס היה לשבעה ימים?

בספר "קומץ מנחה" הובא תירוץ יפה בעזרת המשל הבא:

משל לסוחר אחד שהגיע אל היריד והיו עמו 8 צרורות של מטבעות זהב כדי לסחור ולקנות. בהיותו בדרך, התנפלו על העגלה שלו שודדים ושרדו ממנו את כספו, אולם, צרור אחד נפל אל מאחורי מקום מושבו והשודדים לא השגיחו בו והניחוהו במקומו. כשהגיע הסוחר למקום היישוב, שכר פרשים אמיצים שירדפו אחר השודדים וישיבו לו את הגזילה. ועוד הוסיף הסוחר ונדר מעשר צדקה מהכסף שיושב לו. ואכן, השיגו הפרשים עזי הנפש את השודדים, ולאחר קרב קצר הכניעו ונטלו מהם את כל שללם, והשיבו את הגזילה לבעליה. קיים הסוחר את נדרו, ומיהר להפריש מעשר מהגזילה שהושבה לו. אולם, ויכוח התגלגל בינו לבין גבאי הצדקה. הסוחר טען, כי עליו להפריש רק משבעת הצרורות, ואילו הגבאים דרשו ממנו כי יפריש גם מהצרור השמיני, ובפרט ממנו, כי אילו לא היה נשאר לו הצרור הזה לא היה יכול להשכיר את הפרשים, ולא היו משיבים לו הגזילה ולא היה נותר לו מאומה.

כן הוא הנמשל: נס גדול אירע לאבותינו, שהיוונים פשטו בכל בית המקדש וטימאוהו, ואילו פך שמן קטן אחד נותר בטהרתו, אלמלא כן, לא היה שמן כלל כדי שיחול עליו הנס, ויאירו הנרות שמונת ימים. לזכר הנס הזה שגרם אח"כ לניסים האחרים, כללו חז"ל גם את היום הראשון במניין ימי החנוכה.

נדבת הרה"ח משה דוב הומינר הי"ו
לע"נ אמו מרת ועלדא מרים ע"ה
ב"ר אברהם צבי ז"ל
נלב"ע ל' כסלו תשע"ה

הנאה גדולה הייתה לו להבחין בשלג במראה הכהה של חיה, לכוון היטב, לירות בה, ולראותה קורסת כאשר פגע בה מרובהו. אותו ערב ליל רביעי של חנוכה, עמד השר בסיומו של יום ציד נוסף, הוא כבר התכונן לצאת בלוויית כלביו וכלי זינו בדרכו חזרה לארמונו וביקש לעצמו ציד אחרון לפני שיקרא לעוזריו ויצאו מהיער הוסיפו הוא ועוזריו להתקדם בין העצים תרים במבטיהם אחר חיה נמלטת, ציד אחרון לאותו יום, כאשר לפתע הבחין השר מרחוק באפלת היער בחמישה אורות קלושים נאבקים מרות ברוח, רגע מנצנצים ורגע כאילו כבים. ורגע חוזרים ומנצנצים. כולו תדהמה והתרגשות הצביע השר לעבר הנרות. הביטו מה קורה שם אמר בפליאה לעוזריו, אפופים התרגשות ופליאה האיכו השר ועוזריו בסוסייהם, ומיהרו לעבר מקום האור. כשקרבו אל המקום שעמד בו ר' פתחיה דבוק ומכונס בהרהוריו האחרונים, מוקף בחמשת הבריונים וסכיניהם, נעצרה הפמליה באחת, המראה שלפניהם היה ברור, השר הבין מיד את אשר מתרחש לנגד עיניו, חרש חרש שלפו עוזריו את כלי נשקם. עצרו! רעם קולו של השר וקולו הדהד במרחבי היער, אתם מוקפים באנשיי, אם תזווו אפילו צעד קטן נפתח עליכם באש, הבריונים הוכו בתדהמה ההפתעה שניחתה עליהם שיתקה אותם, אנשי השר כיתרו אותם במהירות ובטרם התעשתו היו הבריונים כפותים קשורים זה לזה בחבלים. חושך ואפילה שררו ביער העבות, הרוח השתוללה, ורק חמישה נרות קטנים עוד הבהבו והפיצו אור קלוש. ר' פתחיה עמד מהצד, אינו מבין את המתרחש, הוא לא הספיק עדיין לעכל את ההתרחשות המופלאה שקרתה לנגד עיניו, או להבין את גודל הנס שהצילו ממוות. כאשר ניגש אליו השר, טפח על שכמו בעליצות, ואמר: יש לך מזל, יהודי, שניצלת ממוות, כל רק בזכות הנרות האלה, בזכות אורם הגענו לכאן, אם לא הם, כבר מזמן היו הבריונים האלה הורגים אותך. אז, רק אז, התעורר ר' פתחיה מתדהמתו, וקלט לפתע את גודל הנס שאירע לו. הוא הודה נרגשות למציליו, וקיבל מהם בחזרה את הכסף שהשודדים לקחו ממנו, תחב את כספו בהיסח הדעת לכיסו, ותפילה של שבח והודיה לבורו שלא עזבו ולו לרגע קט, התנגנה בלבו. לפתע פתאום עלתה שוב התמונה בזיכרנו, הרבי יושב מוקף בחסידיו הרבים בהתוועדות שמחת תורה, ופונה אליו – והפעם נדמה לו כי פני הרבי מהירות: פתחיה, הוא אומר, ודבריו כבר לא תמוהים, הייתי מייעץ לך איפה, שבעת צאתך ליער תיקח עמך נרות חנוכה גדולים במיוחד.

צ'ין אדם לחברו

להאיר פנים לכל אדם

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל סרנא זיע"א ראש ישיבת חברון, שאמר פעם: האדם עם כל חטאיו והכעסתו את השם יתברך, עומד לפניו ומבקש ממנו על הארת פנים "ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך", ואילו האדם לחברו ואפילו בידידו האהוב ביותר, גם על דמיון שווא מיד הוא בא להקפדה, ומונע ממנו הארת פנים ומראה לו פנים זועפות. וברור שלא זו הדרך.

שלום בית בהדלקת נר חנוכה

לעתים קרובות נוהג היה הרה"ק רבי ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים" זיע"א לנסוע אל הרה"ק רבי נחומק'ה מהורדנא זיע"א, אותו החשיב ה"חפץ חיים" כמורו ורבו, כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו בקודש. פעם אחת ישב ה"חפץ חיים" בבית רבו באחד מימי החנוכה, השמש שקעה ואף הלילה כבר ירד, ואילו רבי נחומק'ה מתמהמה מלהדליק את נרות החנוכה, ממתין הוא לאשתו הרבנית שיצאה מן הבית ועדיין לא שבה. עברו כמה שעות וכבר כלתה רגל מן השוק, ורבי נחומק'ה עדיין יושב וממתין. בשעה מאוחרת מאד שבה האשה אל הבית, או אז מיהר רבי נחומק'ה והדליק את נרות החנוכה. מורי ורבי, שאל ה"חפץ חיים" את רבו, מדוע המתין לרבנית זמן כה רב? והרי על פי הדין היתה יוצאת ידי חובתה

בהדלקת בעלה, גם אם לא הייתה נוכחת בעת ההדלקה עצמה, ומדוע ראה לנכון להמתין לשובה? הלכה מפורשת היא, השיב רבי נחומק'ה, שאם אין לאדם כסף אלא רק לנר אחד, והוא מסתפק מה עדיף נר שבת או נר חנוכה, נר שבת קודם, משום שבנר שבת יש גם משום שלום בית, רעייתי, סיים רבי נחומק'ה מוסרת את נפשה למען שאני אוכל להקדיש את כל עיתותי ללימוד התורה, והיא נהנית בכל שנה להיות נוכחת בשעת ההדלקה, שלום בית זה, חייב אותי להמתין לה עד שתשוב.

משכן את החנוכיה עבור צדקה

ידוע כי דרכו של הרה"ק ר' חיים מצאנא זיע"א, היה למשכן את כלי כספו וזהבו עבור כסף לצורכי צדקה. ופעם אחת בהתקרב חג החנוכה, והמנורה של רבינו היתה ממושכנת, ושאלוהו בניו מתי בדעתו לפדות את המנורה? ורבינו לא השיבם מאומה. והנה הגיע ערב חנוכה לפנות ערב ועדיין המנורה לא נפדית, בני רבינו התאמצו כמיטב יכולתם לפדות את המנורה, וכבר היה שעה תשע בערב, ורבינו לא הזכיר כלל אודות המנורה. לפתע הגיעו מעיר גארליץ זוג, והביאו לרבינו מנחה מנורה חדשה לחנוכה, ובאו במהירות לחדר רבינו, והתנצלו לפני רבינו על בואם באיחור זמן. ומיד ציוה רבנו להכין השמן והפתילות, והלך להדליק נרות חנוכה.

חילולא דצדקיא

יום ראשון א' טבת

הגה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חות יאיר - תע"ד)
הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)

יום שני ב' טבת

הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר שמחה בונים מפרשיסחא (תקפ"ט)
הרה"ק רבי יעקב כולי ב"ר משה שלמה זלמן (חתן האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תרי"ז)
הרה"ק רבי יעקב צבי ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרמ"ט)

יום שלישי ג' טבת

הרה"ק רבי אליעזר זאב מבאטשעטש ב"ר חיים (תרי"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)
יום רביעי ד' טבת
הרה"ק רבי גרשון חנוך העניך ב"ר יעקב מראדזין (בעל התכלת - תרנ"א)

יום חמישי ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב ב"ר צבי בן הבעש"ט הקדוש (תקפ"ט)
הרה"ק רבי אברהם אלחנן מפלאנטש ב"ר יהודה (תלמיד ה"חווה" - ברכת אברהם - תקצ"ה)

יום שישי ו' טבת

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא ב"ר חיים מצאנא (תרנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף התרים" על המצוות.

מים אחרונים (ו')

- א) מים אחרונים נוטלים בכל מיני משקים. (שו"ע או"ח סימן קפ"א סעיף ט).
- ב) אם יש לו מים, אין ליטול מים אחרונים בשאר משקין. (משנה ברורה שם ס"ק כ').
- ג) אין נוטלים מים אחרונים ביין מפני חשיבותו. (שו"ע הרב שם סעיף ח).
- ד) צריך לייחד לו כלי מיוחד שיהיה רק לנטילת מים אחרונים. (שלחן הטהור, סדר השלחן, דף רכ"ט ע"ב).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

נדבת הרה"ח פינחס דוד הומינר הי"ו
לע"נ אמו מרת זעלדא מרים ע"ה
ב"ר אברהם צבי ז"ל
נלב"ע ל' כסלו תשע"ה